

PROJEKT TPS
SERIÁLŮ
A
CYKlickÉ DRAMATIKY

překládá

JAN ŠTERN

Únor 2012

„Byly doby, kdy jsem věřil, že povinností každého redaktora, spisovatele, divadelníka, filmaře a vůbec každého, kdo lidem předkládá duchovní pokrm, by měla být snaha být vždy o malý krůček náročnější než jeho čtenář nebo divák. Že v tom je záruka pokroku. Tvůrce nemusí být o velký kus napřed tak, že za ním nikdo nedohlédne a nemůže mu rozumět. Stačí o malý, srozumitelný, pro každého přijatelný kousek většího nároku na rozum a na vkus.“ (Jiří Menzel, Tak nevím). Jiří Menzel zde v kostce definoval princip veřejnoprávnosti, o němž se tak mnoho a tak planě diskutuje. S jeho výrokem se ztotožňuji a v podstatě přesně vyjadřuji obsah mojí motivace, proč pracovat v ČT na poli dramatické tvorby.

I. ZAMĚŘENÍ A STRATEGIE TPS

a) Charakteristika původní tvorby

Televizní seriál se stal hlavní programovou zbraní na televizním trhu. Konkurence v této oblasti je obrovská. ČT musí v tomto souboji obstát, ale má situaci daleko těžší, protože si nemůže situaci usnadňovat tím, že bude vyrábět „denní dávky emocí“ bez ohledu na kvalitu. V této oblasti musí jít atraktivita ruku v ruce s kvalitou, čímž se míní přesah, druhý plán, umělecká kvalita a profesionalita.

Ken Loach kdysi řekl, že televizní film je „reportáží z první linie“. Myslel tím to, že je to nejefektivnější způsob, jak reflektovat důležité společenské procesy a traumata. To platí částečně i pro televizní seriál, byť jeho výroba je hodně složitější. Přesto i televizní seriál by měl nejen reflektovat, ale i odkrývat podstatné rysy a trendy ve společnosti. Taková je ambice navrhovaného seriálu Děti samotářů, jehož náplní je hledání dnešní postmoderní podoby vztahů a morálky. V tomto ohledu je vzorem francouzská televizní tvorba s autory typu Claude Sautet (Srdce v zimě, Nelly a pan Armand, Vincent, Francois, Paul a ti druzí) a Danielle Thompson (Milencova žena) mapující život, vztahy, lásky lidí obvykle pocházejících ze střední třídy a to komorní a velmi neokázalou formou.

Chtěli bychom se pokusit o vlastní detektivní seriál, protože to je šance přiblížit často kontroverzní současnost atraktivní formou. Navíc hlavní postava detektiva (Szymanski, Derrick, Moullin, Dalglish) se obvykle stává virtuálním hrdinou své doby, do níž se promítají hlavní morální a společenské problémy. Každá velká televize má svého detektiva. Je evidentní, že zde existuje velký divácký potenciál a pokud se podaří vygenerovat českého Moulina, pak je takový seriál obsadí na televizním trhu dominantní postavení na dlouhá léta.

V české kinematografii existuje velmi silná tradice komedií. Je zvláštní, že se v současné televizní tvorbě objevují komedie sporadicky. Naším cílem je vytvořit systematické tvůrčí

zázemi pro tvorbu komedií a rozjet „sériovou“ výrobu komedií. V první etapě začneme komediemi založenými na skvělých divadelních předlohách. Pokud bude tato etapa úspěšná, chceme navázat původními českými komediemi, pro něž bychom využili autorské a tvůrčí zázemí vzniklé během první etapy.

V nabídce ČT chybí sitcom, což je výsostně televizní útvar založený na chytrém humoru, který v groteskní zkratce ukazuje dobu a společnost často lépe než často těžkopádná závažná díla. Na příkladu nováckého sitcomu Comeback se navíc ukazuje, že i původní český sitcom si může získat masovou diváckou oblibu. V ČT panoval názor, že sitcom je typický produkt komerčních televizí. S tím rozhodně nesouhlasím, protože naopak sitcom je způsob, jak složité a komplikované věci ze života lidí a společnosti přiblížit masovému divákovi pomocí humoru. Dobrý sitcom je nejen vtipný, ale současně i chytrý.

Tvorba solitérních televizních filmů (dříve inscenací) v ČT je silně roztříštěná a nepřehledná. Divák neví přesně, co ho v neděli večer čeká, zda prvoplánová komedie typu Tři plus jedna s Donutem nebo náročné společenské drama typu PF 77. Tomu lze do určité míry předejít ofenzivní dramaturgií, která bude přicházet s členěním filmů do určitých tematických cyklů – sociální tematika, xenofobie, dnešní podoba lásky, true stories, domácí násilí apod. Takovým cyklem byly Soukromé pasti na Nově.

Zásadní místo zde má sociální problematika, zejména pak společenské procesy vyvolávané posttransformačními efekty a hospodářskou krizí. Podobné procesy reflektovaly právě televizní filmy Kena Loache. Reflexe sociálně morálních problémů má v naší kulturní tradici přece jenom jinou poetiku, než jsou Loachovy „reportáže z první linie“. Je to tradice hořkých komedií, v nichž se skrze směšnost a absurditu všedních banalit dobíráme k hlubšímu obrazu skutečnosti. Nám je asi bližší Jerzy Stuhr (Milostné příběhy, Týden ze života muže), který ve svých hořkých komediích reflektuje současnou společnost ve všech aspektech etického postoje a v tomto smyslu navazuje na tradici kinematografie morálního neklidu. Nicméně filmy typu Sluneční stát do Martina Šulíka ale v televizní podobě jsou naší ambicí.

b) Cílové skupiny

Cílovou skupinou dramatické tvorby je většinový divák, kterému dnes dominují ženy a starší generace. Bohužel televizní obecnstvo stárne, hlavně však u veřejnoprávní televize. Tomuto trendu je třeba se postavit. Domnívám se, že provokativnější seriál Děti samotářů, televizní komedie nebo sitcom osloví mladší generaci a přivede k veřejnoprávní obrazovce kromě tradičních starších diváků také mladší publikum. Jedním ze strategických cílů této TPS je přivést nové mladší diváky, kteří ocení novou a neotřelou podobu veřejnoprávní dramatiky.

Z hlediska celkové sledovanosti se jako nejvíc perspektivní jeví detektivní seriál s českým Moulinem a dále televizní komedie. U seriálu typu Děti samotářů lze očekávat průměrné hodnoty pro seriál na ČT s výrazně vyšším podílem mladších věkových skupin. Televizní filmy jako umělecky nejnáročnější dramatika se bude pohybovat na nižší úrovni než seriály nebo komedie.

II. STRATEGIE VYHLEDÁVÁNÍ, HODNOCENÍ A VÝBĚRU PROGRAMOVÝCH PROJEKTŮ

Dosavadní dramaturgická práce v ČT spočívala v tom, že autoři nosili své látky do ČT a ČT z nich vybírala ty nejlepší. Nikdo nevěděl, 1) co se od autorů chce, 2) na základě jakých kritérií a kdo vybírá, a 3) jaký je přesně výhled jejich projektů. Systém práce musí být vlastně úplně opačný než dosud, aby se zmíněné tři nejistoty odstranily.

Náš systém práce bude založen na třech pilířích:

1. Jasně zadání směrem k autorům – formát a typ. Chceme tyto typy seriálů (např. vztahový, společenský, detektivní, komediální, dramedy apod.). Chceme tento typ televizních filmů (např. sociální, historické, love story, vztahové, true story, komediální apod.). Chceme sitkom (pokud ne, tak je třeba to říct).
2. Nastavit vůči autorům jasný a transparentní systém výběru látek.
 1. stupeň dramaturg TPS - námět
 2. stupeň producent TPS - scénář
 3. ředitelka vývoje, ředitel programových okruhů – pilotní díl
 4. stupeň programová rada - pilotní díl, realizace projektuCo se týče kritérií výběru a vůbec zdůvodnění, proč, látka byla či nebyla vybrána, tak to musí autor dostat písemně od příslušného dramaturga nebo producenta. TPS musí být schopna obhájit svůj (ne)výběr veřejně a musí za to nést odpovědnost.
3. S každým autorem, který vstoupí do procesu vývoje látky, je nutné uzavřít smlouvu, v níž se přesně definuje jeho role, jeho povinnosti a práva, co je cílem a jaký je za to honorář a za jakých podmínek mu bude vyplacen. Autor na základě smlouvy se musí orientovat v tom, v jaké situaci se nachází, jaké jsou jeho vyhlídky a co musí splnit, aby měl šanci na úspěch. Musí skončit situace, kdy autoři doma psali donekonečna nějaké náměty a scénáře a pak je nosili do televize, kde se za nimi zavřela voda a nedozvěděli se ani to, že nebyly přijaty, natož vůbec proč.

III. STRATEGIE KOMUNIKACE S AUTORY

V TPS počítám se stálým dramaturgem, Petrem Jarchovským, který je dlouhodobě obklopen okruhem talentovaných a mladých autorů, z nichž řada má za sebou scenáristické úspěchy.

Dále bych chtěl na určitých projektech spolupracovat s Janem Maxou jako s externím dramaturgem. Jedná se zejména o projekt komedií podle divadelních her (který jsme společně vyvíjeli už na Nově) a o projekty s Janem Prušinovským (s nímž Jan Maxa úspěšně spolupracoval na Okresním přeboru rovněž na Nově). Chceme se opírat především o mladou generaci autorů, od nichž si slibujeme zcela nový vítr do veřejnoprávní dramatiky. Strategii práce s autory nejlépe vyjádříme vyjmenováním a charakteristikou těch autorů, s nimiž zejména chceme spolupracovat. Přičemž samozřejmě počítáme s vyhledáváním dalších talentovaných autorů.